ผลการทดลองและวิจารณ์

1. ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างดินที่ใช้ในการทดลอง

ตัวอย่างดินจำนวน 20 ตัวอย่าง เมื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานเพื่อใช้ในการทดลอง ปรากฏว่าได้ตัวอย่างดินที่มีค่า CEC ตามที่ต้องการจำนวน 11 ตัวอย่าง ข้อมูลพื้นฐานของตัวอย่างดิน 11 ตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง คือ ค่าความเป็นกรดเบสของดิน (pH) และ CEC แสดงไว้ในตารางที่ 1

ตารางที่ 1 pH และ CEC ของดิน11 ตัวอย่างที่ใช้ในการทดลอง

ตัวอย่างที่	ระดับ CEC ($cmol(+1)\ kg^{-1}$)	pH	CEC ($cmol(+1)\ kg^{-1}$)
1	0-5	6.6	2.5
2	>5-10	6.5	8.8
3	>10-15	6.6	12.8
4	>15-20	6.6	19.5
5	>20-25	6.4	23.9
6	>25-30	6.6	27.3
7	>30-35	6.4	31.7
8	>35-40	6.3	38.4
9	>40-45	6.6	44.9
10	>45-50	6.5	49.0
11	>50	6.4	52.4

2. ผลการวิเคราะห์ปริมาณธาตุต่าง ๆ ด้วยอะตอมมิกแอบซอร์พชันสเปกโทรโฟโตมิเตอร์ (AAS) โดยเทคนิคเมทริกซ์แมทชิง (MM) และสแตนดาร์ดแอดดิชัน (SA)

การวิเคราะห์ปริมาณธาตุต่าง ๆ ได้แก่ แคลเซียม แมกนีเซียม โพแทสเซียม และโซเดียม ด้วย AAS โดยเทคนิค MM และ SA แสดงไว้ในตารางที่ 2.1 และ 2.2 และคิดเป็นเปอร์เซ็นต์ของธาตุต่างๆ ต่อ CEC ของดิน ดังตารางที่ 2.3

ตารางที่ 2.1 ปริมาณธาตุต่างๆ ที่วิเคราะห์ด้วย AAS หน่วยเป็น $mg\ kg^{-1}$

ตัวอย่างที่	CEC (cmol(+1) kg^{-1})	ปริมาณธาตุต่าง ๆ ที่วิเคราะห์ด้วย AAS ($mg\ kg^{-1}$)							
		ปริมาณCa		ปริมาณ Mg		ปริมาณ K		ปริมาณ Na	
		MM	SA	MM	SA	MM	SA	MM	SA
1	2.5	195.0	194.8	11.7	13.6	172.8	178.1	32.1	32.3
2	8.8	1037.8	995.8	165.7	195.3	156.5	165.6	28.9	30.0
3	12.8	1919.3	1772.6	184.0	179.1	268.0	293.7	60.8	66.3
4	19.5	1551.8	1446.9	588.3	672.7	292.3	331.4	86.0	97.3
5	23.9	3927.0	4188.7	446.00	472.4	2082.4	2445.3	44.1	46.3
6	27.3	1870.3	1885.8	638.5	736.2	194.0	208.3	57.1	63.4
7	31.7	2824.9	2777.8	1752.2	2085.8	388.8	434.3	185.0	201.2
8	38.4	4647.4	4842.0	914.7	1035.9	271.7	289.9	28.8	29.6
9	44.9	5030.2	5136.6	1752.1	2051.3	153.0	166.0	32.1	32.1
10	49.0	5526.3	5323.0	2811.0	3284.0	383.2	439.5	36.3	38.0
11	52.4	6515.0	6760.1	3715.3	4411.7	647.0	614.7	36.5	35.8

ตารางที่ 2.2 ปริมาณธาตุต่างๆ ที่วิเคราะห์ด้วย AAS หน่วยเป็น cmol(+1) kg^{-1}

ตัวอย่างที่	CEC (cmol(+1) kg^{-1})	ปริมาณธาตุต่าง ๆ ที่วิเคราะห์ด้วย AAS (cmol(+1) kg^{-1})							
		ปริมาณCa		ปริมาณ Mg		ปริมาณ K		ปริมาณ Na	
		MM	SA	MM	SA	MM	SA	MM	SA
1	2.5	0.98	0.97	0.10	0.11	0.44	0.46	0.14	0.14
2	8.8	5.19	4.98	1.38	1.63	0.40	0.42	0.13	0.13
3	12.8	9.60	8.86	1.53	1.49	0.69	0.75	0.26	0.29
4	19.5	7.76	7.23	4.90	5.61	0.75	0.85	0.37	0.42
5	23.9	19.64	20.94	3.72	3.94	5.34	6.27	0.19	0.20
6	27.3	9.35	9.43	5.32	6.13	0.50	0.53	0.25	0.28
7	31.7	14.12	13.89	14.60	17.38	1.00	1.11	0.80	0.87
8	38.4	23.24	24.21	7.62	8.63	0.70	0.74	0.13	0.13
9	44.9	25.15	25.68	14.60	17.09	0.39	0.43	0.14	0.14
10	49.0	27.63	26.62	23.43	27.37	0.98	1.13	0.16	0.17
11	52.4	32.58	33.80	30.96	36.76	1.66	1.58	0.16	0.16

ตารางที่ 2.3 เปอร์เซ็นต์ของธาตุต่างๆ ต่อ CEC ของดิน

ตัวอย่างที่	CEC (cmol(+1) kg^{-1})	% (cation/CEC)							
		ปริมาณCa		ปริมาณ Mg		ปริมาณ K		ปริมาณ Na	
		MM	SA	MM	SA	MM	SA	MM	SA
1	2.5	39.0	39.0	3.9	4.5	17.7	18.3	5.6	5.6
2	8.8	59.0	56.6	15.7	18.5	4.6	4.8	1.4	1.5
3	12.8	75.0	69.2	12.0	11.7	5.4	5.9	2.1	2.3
4	19.5	39.8	37.1	25.1	28.7	3.8	4.4	1.9	2.2
5	23.9	82.2	87.6	15.6	16.5	22.3	26.2	0.8	0.8
6	27.3	34.3	34.5	19.5	22.5	1.8	2.0	0.9	1.0
7	31.7	44.6	43.8	46.1	54.8	3.1	3.5	2.5	2.8
8	38.4	60.0	62.6	19.7	22.3	1.8	1.9	0.3	0.3
9	44.9	56.0	57.2	32.5	38.1	0.9	0.9	0.3	0.3
10	49.0	56.4	54.3	47.8	55.9	2.0	2.3	0.3	0.3
11	52.4	62.2	64.5	59.1	70.2	3.2	3.0	0.3	0.3

จากตารางที่ 2.2 เป็นที่น่าสังเกตว่าปริมาณผลรวมของไอออนบวกทั้งหมด (แคลเซียม + แมกนีเซียม + โพแทสเซียม + โซเดียม) ในดินที่มี CEC สูง คือ ตัวอย่างดินที่ 9, 10 และ 11 มีค่าเกิน CEC ของดิน สาเหตุอาจเนื่องมาจากดินเหล่านี้มีแร่ดินเหนียวฟิลโลซิลิเกต (phyllosilicate clay mineral) ประเภท 2 : 1 อยู่มาก โอกาสที่จะเกิดการตรึงแอมโมเนียม (ammonium fixation) จะมีอยู่สูง การหา CEC โดยวิธีที่ใช้จะได้ค่าต่ำกว่าความเป็นจริง เนื่องจากไม่สามารถที่จะไล่แอมโมเนียมที่ถูกตรึงออกมาได้ (Chapman, 1965; Sumner and Miller, 1996)

3. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของปริมาณแคลเซียมที่วิเคราะห์โดยเทคนิค MM และ SA

ปริมาณธาตุแคลเซียมที่วิเคราะห์ด้วยเทคนิค MM และ SA เมื่อนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนของเทคนิคทั้งสอง ผลปรากฏดังตารางที่ 3

ตารางที่ 3 การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) ของการวิเคราะห์ปริมาณแคลเซียม

SOV	Df	SS	MS	F
CEC	10	263190000	26319000	2150.43*
Method	1	10627	10627	0.87
CECxMethod	10	373060	37306	3.05*
Error	44	538510	12239	

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่าการวิเคราะห์แคลเซียมโดยเทคนิค MM และ SA ไม่มีความแตกต่างกันทางสถิติในทุกระดับของ CEC ทั้งนี้อาจด้วยเหตุผลที่ว่า แคลเซียมเป็นปริมาณหลักของเมทริกซ์เสียเอง (34.3 - 82.8% ของ CEC จากตารางที่ 2.3) ในทุกตัวอย่างดิน จึงทำให้เทคนิค MM นั้นสามารถทำให้เมทริกซ์ของสารตัวอย่างกับสารมาตรฐานคล้ายกันมากที่สุด (เหมือนกัน) ค่าที่วิเคราะห์ได้โดยเทคนิค MM นี้ จึงให้ค่าสอดคล้องกับค่าที่วิเคราะห์ได้โดยเทคนิค SA ตั้งแต่ CEC ต่ำสุด (2.5 cmol(+1) kg^{-1}) จนถึงสูงสุด (52.4 cmol(+1) kg^{-1})

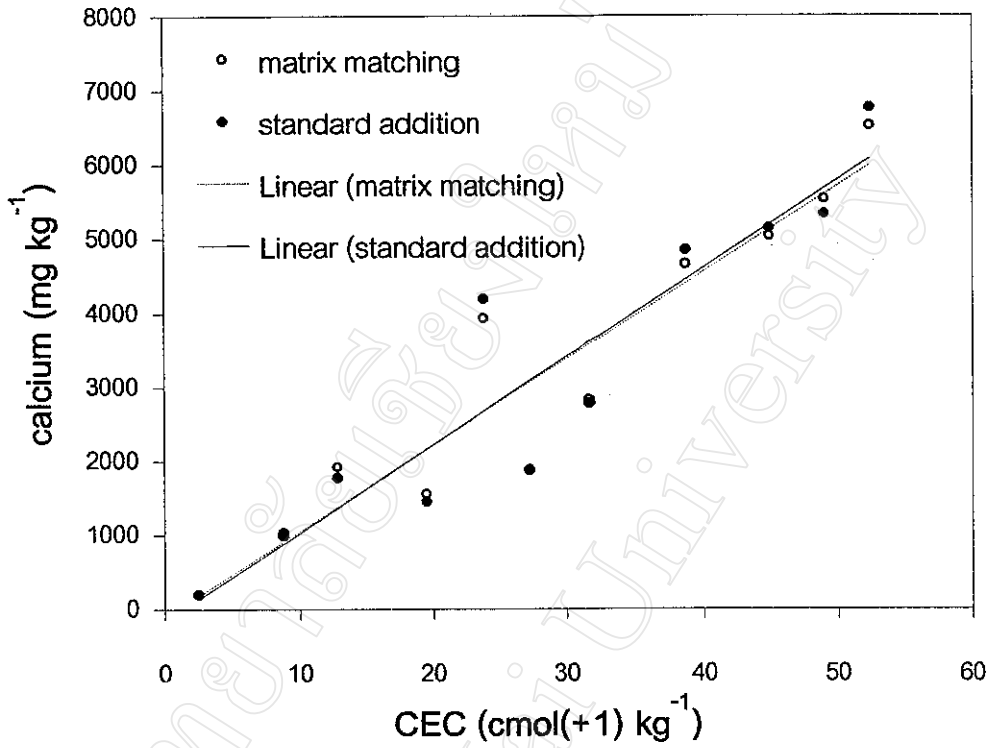

รูปที่ 6 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณแคลเซียมและ CEC ของดิน

จากรูปที่ 6 ยืนยันคำอภิปรายข้างต้นที่ว่าเมื่อปริมาณแคลเซียมหรือธาตุใดๆ ที่เป็นองค์ประกอบส่วนใหญ่ของเมทริกซ์ (34.3 - 82.8% ของ CEC) แล้ว การวิเคราะห์หาธาตุนั้นก็สามารถใช้เทคนิค MM ได้โดยตลอด เพราะว่าทั้ง 2 เทคนิคจะให้ค่า(เกือบ)เท่ากัน

4. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของปริมาณแมกนีเซียมที่วิเคราะห์โดยเทคนิค MM และ SA

ปริมาณแมกนีเซียมที่วิเคราะห์ด้วย AAS โดยเทคนิค MM และ SA เมื่อนำไปวิเคราะห์ความแปรปรวนของเทคนิคทั้งสอง มีผลการวิเคราะห์ดังตารางที่ 4.1

ตารางที่ 4.1 การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance) ของการวิเคราะห์ปริมาณแมกนีเซียม

SOV	Df	SS	MS	F
CEC	10	103370000	10337000	8629.87*
Method	1	635380	635380	530.45*
CECxMethod	10	778310	77831	64.98*
Error	44	52704	1197.8	

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

จากตารางที่ 4.1 แสดงให้เห็นว่าการวิเคราะห์ปริมาณแมกนีเซียมโดยเทคนิค MM และ SA แตกต่างกันทางสถิติ ตารางที่ 4.2 แสดงให้เห็นว่าที่ระดับ CEC ต่ำๆ ค่าที่วิเคราะห์ได้จากทั้ง 2 เทคนิคจะไม่แตกต่างกัน แต่เมื่อระดับ CEC สูง ๆ จะให้ค่าการวิเคราะห์ที่แตกต่างกัน ซึ่งค่าที่วิเคราะห์ได้โดยเทคนิค SA จะถูกต้อง ส่วนค่าที่วิเคราะห์ได้โดยเทคนิค MM ไม่ถูกต้อง ดังนั้นจึงต้องวิเคราะห์ด้วยเทคนิค SA

ตารางที่ 4.2 การเปรียบเทียบปริมาณแมกนีเซียมที่ได้จากการวิเคราะห์โดยเทคนิค MM และ SA

ตัวอย่างที่	CEC ($cmol(+1)\ kg^{-1}$)	ปริมาณ Mg วิเคราะห์โดยเทคนิค MM ($mg\ kg^{-1}$)	ปริมาณ Mg วิเคราะห์โดยเทคนิค SA ($mg\ kg^{-1}$)	ค่าความแตกต่างระหว่าง 2 เทคนิค
1	2.5	11.7	13.6	1.9
2	8.8	165.7	195.3	29.6
3	12.8	184.0	179.1	-4.9
4	19.5	588.3	672.7	84.4*
5	23.9	446.0	472.4	26.4
6	27.3	638.5	736.2	97.7*
7	31.7	1752.2	2085.8	333.7*
8	38.4	914.7	1035.9	121.3*
9	44.9	1752.1	2051.3	299.3*
10	49.0	2811.0	3284.0	473.0*
11	52.4	3715.3	4411.7	696.3*

$LSD_{0.05} = 57.1$

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

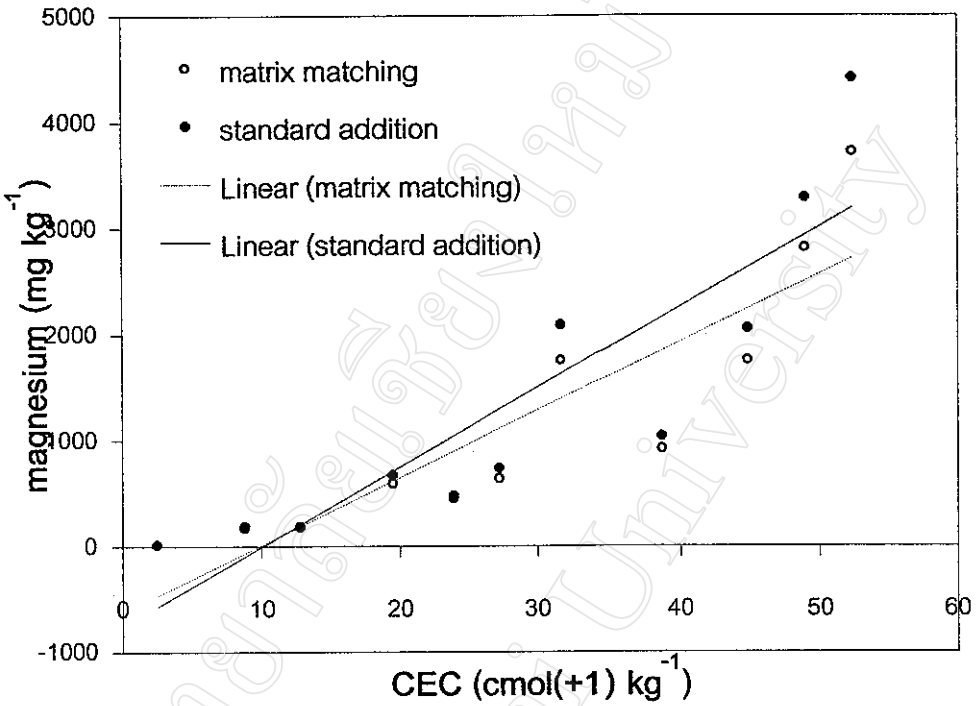

รูปที่ 7 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณแมกนีเซียมและ CEC ของดิน

จากรูปที่ 7 แสดงให้เห็นว่าค่าแมกนีเซียมที่วิเคราะห์จากเทคนิคทั้งสองเป็นเส้นตรงเดียวกัน ซึ่งหมายความว่าค่าที่วิเคราะห์ได้จากเทคนิค MM ใช้แทนค่าที่วิเคราะห์โดยเทคนิค SA ได้เมื่อ CEC น้อยกว่า 12.8 cmol(+1) kg^{-1} ซึ่งยืนยันได้จากตารางที่ 4.2

แต่ถ้าหากว่า CEC สูงจาก 12.8 cmol(+1) kg^{-1} แล้วค่าแมกนีเซียมที่วิเคราะห์จากเทคนิค MM จะให้ค่าไม่ถูกต้อง ทั้งนี้เพราะว่าเมทริกซ์ของสารตัวอย่างกับสารมาตรฐานไม่เหมือนกัน จึงต้องใช้เทคนิค SA ในการวิเคราะห์เท่านั้น ดังรูปที่ 7 และตารางที่ 4.2

5. ผลการวิเคราะห์ทางสถิติของปริมาณโพแทสเซียมและโซเดียมที่วิเคราะห์โดยเทคนิค MM และ SA

การวิเคราะห์ความแปรปรวนในการวิเคราะห์ปริมาณโพแทสเซียมและโซเดียม โดยเทคนิค MM และ SA ดังตารางที่ 5.1 และ 5.2 พบว่ามีความแตกต่างกันทางสถิติ

ตารางที่ 5.1 การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance)ของการวิเคราะห์ปริมาณโพแทสเซียม

SOV	df	SS	MS	F
CEC	10	22182000	2218200	3311.07*
Method	1	42307	42307	63.15*
CECxMethod	10	169190	16919	25.26*
Error	44	29477	669.93	

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

ตารางที่ 5.2 การวิเคราะห์ความแปรปรวน (Analysis of Variance)ของการวิเคราะห์ปริมาณโซเดียม

SOV	df	SS	MS	F
CEC	10	140800	10480	2046.32*
Method	1	273.08	273.08	39.69*
CECxMethod	10	434.43	43.443	6.31*
Error	44	302.75	6.8807	

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

ปริมาณโพแทสเซียมและโซเดียมที่วิเคราะห์โดยเทคนิค MMและ SA ในตัวอย่างดินทั้ง 11 ตัวอย่างแสดงไว้ดังรูปที่ 8 และ 9 และตารางที่ 5.3 และ 5.4

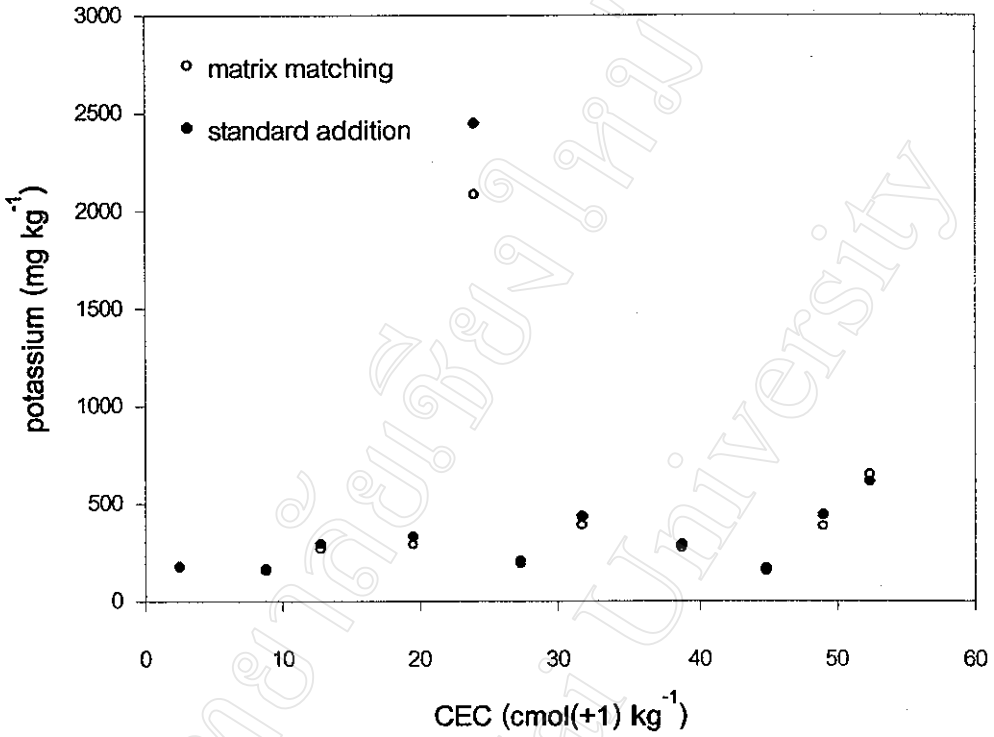

รูปที่ 8 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณโพแทสเซียมกับ CEC ดิน

ลิขสิทธิ์มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University

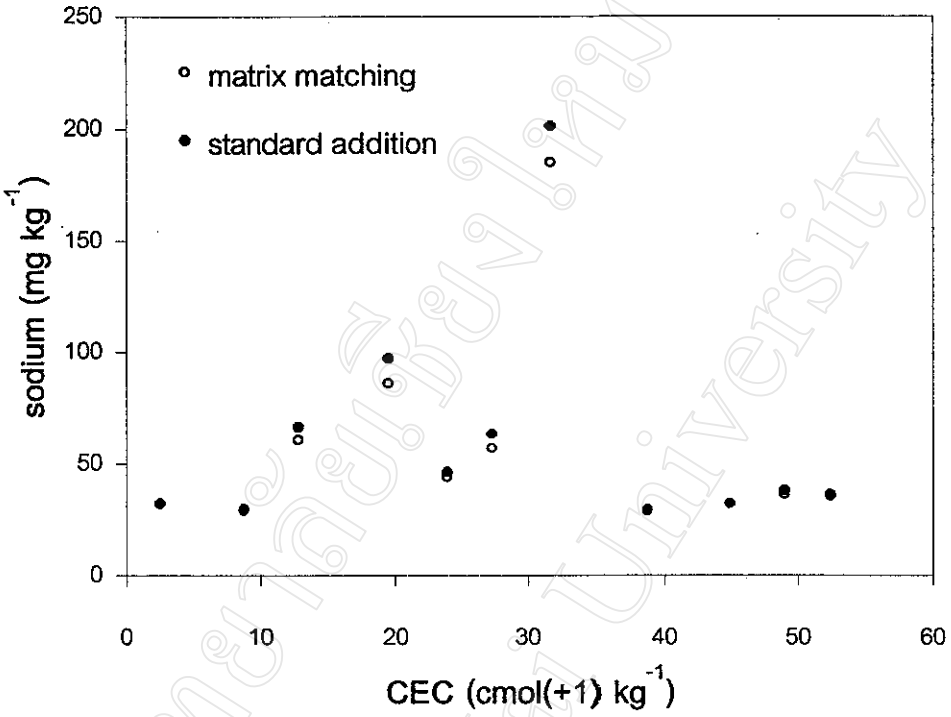

รูปที่ 9 ความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณโซเดียมและ CEC ของดิน

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ Chiang Mai University

ตารางที่ 5.3 การเปรียบเทียบปริมาณโพแทสเซียมที่ได้จากการวิเคราะห์โดยเทคนิค MM และ SA

ตัวอย่างที่	CEC (cmol(+1) kg^{-1})	ปริมาณ K วิเคราะห์โดยเทคนิค MM (mg kg^{-1})	ปริมาณ K วิเคราะห์โดยเทคนิค SA (mg kg^{-1})	ค่าความแตกต่างระหว่าง 2 เทคนิค
1	2.5	172.8	178.1	5.3
2	8.8	156.5	165.6	9.1
3	12.8	268.0	293.7	25.7
4	19.5	292.3	331.4	39.2
5	23.9	2082.4	2445.3	362.9*
6	27.3	194.0	208.3	14.3
7	31.7	388.8	434.3	45.4*
8	38.4	271.7	289.9	18.3
9	44.9	153.0	166.0	13.0
10	49.0	383.2	439.5	56.3*
11	52.4	647.0	614.7	-32.3

$LSD_{0.05} = 42.7$

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

ตารางที่ 5.4 การเปรียบเทียบปริมาณโซเดียมที่ได้จากการวิเคราะห์โดยเทคนิค MM และ SA

ตัวอย่างที่	CEC (cmol(+1) kg^{-1})	ปริมาณ Na วิเคราะห์โดยเทคนิค MM (mg kg^{-1})	ปริมาณ Na วิเคราะห์โดยเทคนิค SA (mg kg^{-1})	ค่าความแตกต่างระหว่าง 2 เทคนิค
1	2.5	32.1	32.3	0.2
2	8.8	28.9	30.0	1.1
3	12.8	60.8	66.3	5.6*
4	19.5	86.0	97.3	11.3*
5	23.9	44.1	46.3	2.3
6	27.3	57.1	63.4	6.3*
7	31.7	185.0	201.2	16.2*
8	38.4	28.8	29.6	0.8
9	44.9	32.1	32.1	0.0
10	49.0	36.3	38.0	1.8
11	52.4	36.5	35.8	-0.8

$LSD_{0.05} = 4.3$

* มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่น 95 %

จากรูปที่ 8 และ 9 และตารางที่ 5.3 และ 5.4 เป็นการเปรียบเทียบปริมาณโพแทสเซียมและโซเดียมที่วิเคราะห์ได้จากเทคนิค MM และ SA ตามลำดับ จะเห็นว่าปริมาณโพแทสเซียมและโซเดียมที่วิเคราะห์จากเทคนิคทั้งสองแตกต่างกันในบางตัวอย่างดินเท่านั้น คือ ปริมาณโพแทสเซียมที่วิเคราะห์ได้จาก 2 เทคนิคมีความแตกต่างกันในตัวอย่างดินที่ 5, 7 และ 10 ซึ่งมี CEC 23.9, 31.7 และ 49.0 cmol(+1) kg^{-1} ส่วนปริมาณโซเดียมที่วิเคราะห์ได้มีความแตกต่างกันในตัวอย่างดินที่ 3, 4, 6 และ 7 ซึ่งมี CEC 12.8, 19.5, 27.3 และ 31.7 cmol(+1) kg^{-1} ตามลำดับ พบว่าความแตกต่างของปริมาณธาตุที่วิเคราะห์ได้จากสองเทคนิคนี้ไม่สอดคล้องกับสมมุติฐานของการวิจัย คือ ค่าที่วิเคราะห์ได้โดยเทคนิค MM และ SA จะมีความแตกต่างกัน เมื่อเมทริกซ์ของสาร

ต่างกันมาก หรือที่ระดับ CEC สูงขึ้น จึงไม่สามารถสรุปได้ว่าที่ CEC ของดินระดับใดควรจะใช้เทคนิค MM หรือ SA ในการวิเคราะห์ปริมาณธาตุดังกล่าว

มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
Chiang Mai University